(163) ऊह्यानि । [1]वन्दारुः,[A] [2]वन्दी, वन्दनः, [3]वन्दना, [4]वन्दा, [5]वन्दथः, [6]वन्द्रः, [7]वन्दाकः, इमानि रूपाण्यधिकान्यत्रेति विशेषः । सन्नन्तात् उप्रत्यये-विवन्दिषुः[B] इति ।

(1550) "वन शब्दे" (I-भ्वादिः-462. अक. सेट्. पर.)

'—संभक्तिशब्दयोः' इति वोपदेवः ।

'याचने वनुते, शब्दे संभक्तौ च वनेदिति ॥' (श्लो. 124) इति देवः ।

वानकः-निका, वानकः-निका, विवनिषकः-षिका, वंवनकः-निका ;

वनिता-त्री, वानयिता-त्री, विवनिषिता-त्री, वंवनिता-त्री ;

इत्यादिकानि रूपाणि सर्वाण्यपि भौवादिककणतिवत् (157) ज्ञेयानि ।

अचि-वनम्, वन्या, [8]वनिः-वनी, वन्यम्, ल्यपि-[9]प्रवत्य, [10]वन्तिः,-[11]वतिः,

---

1. तच्छीलादिषु कर्तृषु 'शृवन्द्योरारुः' (3.2.173) इति आरुप्रत्यये रूपम् ।
2. णिनिप्रत्यये एवं रूपम् । अचि तु वन्दी इति तरङ्गिण्याम् । 'वन्यते याच्यते वन्दी=हठाहृता स्त्री' इत्यमरटीकायां क्षीरस्वामी ।
3. 'घट्टिवन्दिविदिभ्यः उपसंख्यानम्' (वा.3.3.107) इति स्त्रियां युच्प्रत्यये रूपमेवम् ।
4. बाहुलकात् स्त्रियां संज्ञायामकारप्रत्यये रूपमेवम् । वन्दा=वृक्षरुहा ।
5. 'शीङ्शपिरुगमिवन्दि—' (द. उ. 6-38) इत्यथप्रत्यये रूपम् । वन्दते वन्द्यते वा वन्दथः=स्तोता, स्तुत्यश्च ।
6. औणादिके (द. उ. 8-31) रक्प्रत्यये वन्द्रः=हेतुः, कामो वा ।
7. औणादिके (द. उ. 3-31) आकप्रत्यये रूपमेवम् । वन्दाकः=कामवृक्षः इति स्वामी । 'वन्दाकश्चीवरभिक्षुः' इति हेमचन्द्रः ।
8. 'कृदिकारादक्तिनः' (ग. सू. 4-1-45) इति स्त्रियां वा ङीष् भवति । तेन रूपद्वयमिति बोध्यम् ।
9. 'वा ल्यपि' (6-4-38) इत्यनेन अनुदात्तोपदेशादीनां विधीयमानोऽनुनासिकलोपविकल्पः, व्यवस्थितविभाषाविज्ञानात् नान्तेषु नित्यः । तेन प्रवत्य इत्येकमेव रूपम्, नित्यत्वात् ।
10. क्तिचि, 'न क्तिचि दीर्घश्च' (6-4-39) इति दीर्घानुनासिकलोपयोर्निषेधः ।
11. क्तिनि—'तितुत्र—' (7-2-9) इत्यादिना इण्निषेधात् 'अनुदात्तोपदेशवनति—' (6-4-37) इत्यनुनासिकलोपे रूपमेवम् ।

A. 'वन्दारुवृन्दारकवन्दिवृन्दमन्दारमालामकरन्दबिन्दून् ।' (अनर्घ. 6-83) ।

B. 'औद्दिष्ट तान् वीतविरुद्धबुद्धीन् विवन्दिषून् दाशरथिः स्ववर्यान् ॥' भ. का. 3-48.